

RAT JE ZAVRŠEN, ALI SUKOB NIJE OKONČAN REZIME RATNOG SUKOBA

Piše Milan Fogel, Izrael

Svake godine u vreme muslimanskog najvećeg praznika Ramazana (Ramadana) i obeležavanja Dana Jerusalima, molitve i druge civilne manifestacije praćene su nemirima, a ove godine obeležile su početak najvećeg sukoba, prvi put posle Cuk Eitan – Čvrsta stena, velikog rata sa Gazom 2014. godine. Ove godine je sukob započeo Hamas 10. maja 2021, a povod je bio neispunjeni ultimatum Hamasa, koji vlada Pojasom Gaze, da se vernicima oslobodi slobodan pristup džamiji Al Aksa, trećoj po redu važnosti muslimanskoj bogomolji, da se odatle povuku izraelske policijske i vojne snage i da se prekine sa iseljavanjem arapskih porodica iz pojedinih delova Jerusalima.

Povod za nemire lako je naći, ali teško je opravdati ono što se posle toga događalo.

No, idemo redom, dva razloga su postojala za prisustvo policijskih i vojnih snaga na Brdu Hrama, gde se nalazi Al Aksa. Prvo, epidemija korone virusa i nepoštovanje pravila koje je propisao medicinski krizni štab Izraela, distanca, maske i dr. Ovo je važan momenat, jer je zahtev za poštovanje ovih mera pre svega bio u korist palestinskog i arapskog življa, koje do sada nije vakcinisano u dovoljnoj meri. Drugo, iskustvo sa nemirima prilikom molitvi, koji se šire ne samo ulicama Jerusalima već i širom Izraela, ovog puta je, kao i ranije, moralo biti sprečeno u samom začetku.

Drugi ultimativni zahtev Hamasa o prestanku deložacije muslimanskih stanovnika u Jerusalimu nije mogao biti ispunjen, jer je ceo predmet u sudskom postupku, na Vrhovnom sudu Izraela. Izrael je pravna država i u Izraelu je sudska vlast nezavisna i niko sudijama ne može da naredi koje će odluke doneti. Inače, ceo problem je složen, jer se tu radi o imovinsko pravnim odnosima još od pre Drugog svetskog rata i nakon osnivanja moderne države Izrael 1948. godine, u vreme kada je Jerusalem bio pod jurisdikcijom Jordana sve do Šestodnevno rata 1967. godine. Naime, da uprostimo stvar, Jevreji imaju originalne papire da su vlasnici zemljišta na kojima su podignute kuće u kojima Arapi žive desetinama godina. U svakom slučaju, nijedan od navedenih zahteva ne bi trebalo da bude povod rata, osim ako postoje drugi razlozi koji su na ovaj način prikriveni.

I to je srž problema, naime, u neformalnoj palestinskoj državi trebalo je da se održe izbori. Hamas se bori za supremaciju na Zapadnoj obali, gde neprikosnoveno vlada Fatah na čelu sa Mahmudom Abasom. Borba za verska prava muslimana trebala je da donese dodatni ugled Hamasu, koji je inače veoma mali, ne samo na Zapadnoj obali, nego i među Arapima, izraelskim državljanima. Da bi se postigao taj dodatni cilj, Hamas je pozvao arapsko stanovništvo na neredu u Izraelu, što im je delimično uspelo. Na primer, u Lodu je zbog nemira uvedeno vanredno stanje. Naravno, to im je uspelo pre svega u mešovitim sredinama gde zajedno žive Jevreji i Arapi – Ako, Jafo, Haifa... gde je dolazilo do sukoba policije i demonstiranja sa većim brojem povređenih. Do sukoba je dolazilo i između ekstremista i jedne i druge strane. Najgore je bilo u Lodu kada su arapski ekstremisti krenuli u napad na mirne stanovnike, kada je pod pratnjom vojske i policije moralo da bude evakuisano više jevrejskih

porodica. Zbog nereda u Izraelu uhapšeno je 800 arapskih i 200 jevrejskih ekstremista.

Ovo o čemu govorimo, samo je deo obimnog plana Hamasa, a onda smo odjednom shvatili da je sve to planirano mnogo ranije. Naime, još pre godinu dana tajno su se sastali Hasan Asrala, Hezbolah, Liban i Ismail Hanija, jedan od vođa Hamasa iz Gaze. Sada je jasno da je Hamas očekivao da se u rat uvuče i Hezbolah, ali, srećom, do toga nije došlo. Iskustvo iz rata Liban II, 2006. godine, jasno je govorilo kakav će rezultat biti, što bi bilo pogubno u već teškoj ekonomskoj situaciji u kojoj se nalazi Liban. Iz Libana su ispaljene samo 4 rakete u pravcu Izraela i odmah su naišli na žestoku reakciju izraelske armije. Ostalo je sporno da li su pre toga 3 rakete ispaljene iz Siirje takođe delo Hizbolaha, ali nakon reakcije armije Izraela daljih raketiranja više nije bilo. Istovremeno Hamas i Džihad su se duže vreme snabdevali raketama dugog dometa, pre svega iz Irana. Kada je izraelska obalna straža zaustavila humanitarni brod iz Irana, koji je nosio oznake Crvenog meseca (muslimanski Crveni krst) ceo svet je bio zgrožen što se onemogućava dotur medicinske pomoći stanovnicima Gaze. Kada je izvršen pretres broda i pronađeno oružje, rakete, mine i druga vojna oprema, svi su ućutali. Pa dobro, probali su?! Moramo reći da se u Pojasu Gaze takođe prave bombe manjeg dometa i manje razorne moći od kojih su ugrožena naselja uz granicu sa Pojasom Gaze.

Sve ono što se dešavalo u toku 11 dana rata, drugačije ovaj sukob ne možemo da okarakterišemo, gde je stradalo 232 Palestinca i 12 Izraelaca, među njima su stradala i deca i žene, uz veliki broj povređenih, danas je samo bilans rata.

Kako objasniti nesrazmeru u broju žrtava?

Veoma je važno naglasiti da Hamas i Džihad postavljaju vojne instalacije u stambenim naseljima, pored ili u dečijim vrtićima, školama, a ranije su korišćene čak i džamije, kao sigurna skladišta za oružje i rakete namenjene izraelskom stanovništvu. Stavove dela međunarodne zajednice, koji je stao uz Palestince, možemo da okarakterišemo kao dvostruke aršine. Jasno je bilo da će u bombardovanju vojnih instalacija u Gazi biti i civilnih žrtava. Ženevskom konvencijom je zabranjeno u stambenim naseljima postavljati vojne instalacije. To se smatra zločinom protiv čovečnosti. Kada je postalo sasvim jasno da su rakete iz Gaze upućene na izraelska stambena naselja, najlakše je bilo reći, „pa oni su se već navikli“?!

Međutim, vojni zvaničnici Izraela, svesni mogućnosti stradanja nevinog stanovništva u Gazi, uz pomoć obaveštajne službe Izraela, pre svakog bombardovanja upozoravali su stanovništvo u blizini legitimnog vojnog cilja da napusti svoje domove. Reakcije su bile različite, imali smo prilike da čujemo telefonske razgovore sa ugroženim stanovništvom, gde su oni ponekad molili da se privremeno, sat, dva odloži napad, što im je u većini slučajeva bilo odobreno. Kada je obaveštajna služba Izraela tražila da se javno, preko medija, upozori stanovništvo na predstojeće napade, reagovao je Hamas i optužio Izrael da se meša u njihove unutrašnje stvari. Ovo samo pokazuje kolika je bila njihova briga za svoje građane, dok su se istovremeno visoki zvaničnici Hamasa i Džihada povlačili u bunkere i tunele, dokle nisu dospevale izraelske bombe, bar ne na početku rata.

S druge strane, Izrael je odavno predvideo mogućnosti ovakvog napada pa je svojevremeno zakonom regulisano da svaka nova zgrada mora da ima u okviru

stana bezbednosnu sobu (armirani beton i teške gvozdene zaslone) plus skloništa u zgradi ili pored nje. Ne želim da komentarišem izjave pojedinih „stručnjaka“, koji su govorili da svaki stan u Izraelu ima atomsko sklonište, da svaka kuća ima bezbedno sklonište, što jednostavno nije istina. Oko 50% domaćinstava nema sklonište, to su stare zgrade podignute ranije, u svakom slučaju pre donošenja pomenutog zakona – autor ovog teksta takođe nema sklonište ni u stanu, niti u blizini zgrade gde može da stigne kada se sirene oglase da je počelo bombardovanje. Mi se jednostavno sklanjamo uz potporni zid i molimo Boga da ne padne bomba na našu kuću. Jedino je problem što sam ja ateista, pa ne znam da li Bog uslišava i naše molbe. Izgleda uslišava, jer ne znam ko bi onda pisao ovaj članak. Uzgred, živimo u Aškelonu koji je bio najviše izložen raketnim udarima iz Pojasa Gaze.

Ko je prvi počeo?

Pre nego što se podsetimo kako je rat počeo, samo da kažemo da je uvod u rat počeo danima ranije, kada su sa teritorije Pojasa Gaze puštani baloni sa zapaljivom materijom, koji su izazivali požare i uništavali poljoprivredne useve na strani Izraela.

Iste one žitarice, koje su jeli i Palestinci u Pojasu Gaze. Ali, to je još jednom pokazalo pravo lice Hamasa. Oni su podmetnuli decu i mlade da puštaju balone na teritoriju Izraela. Jasno je bilo da deca ne prave eksplozivna i zapaljiva punjenja, ali deca su veoma dobro poslužila kao živi, ljudski štit, dok su oni koji su sve to zakovali ostali na bezbednoj udaljenosti.

Ako se složimo da uopšte nije važno ko je prvi počeo, istini za volju moramo da podsetimo da je ovog puta pokretač rata teroristička organizacija Hamas, koja je u saradnji sa Džihadom ispalila 7 raketa u pravcu Jerusalima. Naravno, vojni odgovor Izraela je stigao istog dana kada su bombardovani vojni ciljevi u Gazi. Tokom rata iz Pojasa Gaze na Izrael je ispaljeno preko 4.500 raketa, a Izrael je uzvratio vazдушnim napadima koji su trajali danima, isto kao i raketiranje Izraela. Za razliku od izraelske visoko tehnološki razvijene vojne moći i velike preciznosti u vazдушnim napadima, Hamas nije imao te mogućnosti, gađao je ne baš nasumice, ali je veoma važan podatak da nijedna raketa iz Pojasa Gaze nije upućena na vojne, nego samo na civilne ciljeve. Tu bismo mogli da zaokružimo priču o karakteru Hamasovog rata da ne moramo da spomenemo bombardovanje konvoja, 20 teških kamiona humanitarne pomoći, koju koordinira Izrael, namenjene stanovništvu Gaze, samo tri dana pre postizanja sporazuma o prekidu vatre.

Konačno, posle jedanaest dana rata, pod pritiskom SAD i Egipta, istovremeno i kao posrednika, primirje je stupilo na snagu 12. maja u 2 sata ujutro. Do sad primirje nije prekršeno, iako su zvaničnici Hamasa izjavili da oni i dalje „drže prst na okidaču“.

Koji su ciljevi rata?

Pored osnovnog, ideološkog cilja, uništenja države Izrael, na to pitanje, kada je Hamas u pitanju već smo odgovorili i samo možemo da kažemo da nijedan cilj nisu ostvarili, ne računajući nemire koje su izazvali na teritoriji Izraela. Da ovde dodamo da je preko 80% arapskih građana u Izraelu protiv politike Hamasa, odnosno nereda koji kvare miran suživot Arapa i Jevreja.

Ciljevi rata Izraela su bili: Likvidacija visokih zvaničnika Hamasa; uništenje vojne infrastrukture, pre svega tunela, a sve u cilju odvratanja od novih raketnih napada.

Prema zvaničnim vojnim izvorima Izraela, likvidirano je oko 200 visokih zvaničnika Hamasa i uništeno ili onеспosobljeno oko 100 kilometara tunela. Ovo je bio važan poduhvat, jer su tuneli, između ostalog, služili za šverc oružja u Pojas Gaze i za infiltriranje arapskih terorista, pre svega bombaša samoubica na teritoriju Izraela.

Slobodno možemo konstatovati da nijedna strana nije u potpunosti ostvarila ciljeve rata, a sada, pošto je postignut bezuslovni prekid vatre, na dnevnom redu je najteži deo posla, sedeti za pregovarački sto i obezbediti dugotrajan mir, što je prema dosadašnjem iskustvu više u domenu želja.